

Warszawa, dnia 22 maja 2024 r.

Sz. P. Michał Motyka

Podsekretarz stanu

Minister Klimatu i Środowiska

Szanowny Panie Ministrze,

Działając w imieniu Stowarzyszenia Energii Odnawialnej, organizacji zrzeszającej inwestorów, wytwórców oraz spółki obrotu z sektora odnawialnych źródeł energii, przekazujemy stanowisko Stowarzyszenia w odpowiedzi na pismo z dnia 17 kwietnia 2024 r. dotyczące problematyki ograniczonej dostępności mocy przyłączeniowych.

Jako Stowarzyszenie w ramach oficjalnych wystąpień wielokrotnie wskazywaliśmy, że dostępność mocy przyłączeniowych stanowi główny czynnik determinujący ścieżkę przyrostu nowych mocy wytwórczych w poszczególnych technologiach odnawialnych źródeł energii w nadchodzących latach. Optymalizacja sposobu wykorzystania istniejących zasobów sieciowych pozwoli na osiągnięcie bardziej zrównoważonych profili wytwarzania energii z odnawialnych źródeł energii, przyczyniając się do przyspieszenia procesu transformacji energetycznej.

Stowarzyszenie, w ramach konsultacji ze zrzeszonymi w nim podmiotami, zidentyfikowało następujące wyzwania w ramach przedmiotowej problematyki:

- nasilający się problem odmów przyłączenia do sieci dla nowych projektów,
- brak transparentności przyjmowanej metodologii w zakresie obliczania wpływu na sieć na potrzeby rozpatrywania wniosków o wydanie warunków przyłączenia,
- przewlekłość procesu wydawania warunków przyłączenia do sieci elektroenergetycznej i powszechne przekraczanie ustawowych terminów przez operatorów sieci,
- zbyt niskie tempo realizacji inwestycji w zakresie modernizacji i rozwoju krajowej sieci elektroenergetycznej,
- coraz częściej notowane ujemne ceny energii,
- brak ograniczeń w zakresie stosowania przez operatorów mechanizmu nierynkowego ograniczania wytwarzania energii w instalacjach,
- koordynacja planowanego rozwoju sieci z potrzebami w zakresie przyłączania nowych źródeł wytwórczych oraz odbiorców energii,
- brak spójnego podejścia operatorów sieci oraz niekorzystne dla inwestorów interpretacje przepisów prawa w obszarach takich jak *cable pooling* czy przewymiarowanie instalacji (tzw. *oversizing*).

Jednocześnie, w odpowiedzi na zidentyfikowane wyzwania, opracowaliśmy poniższe rekomendacje:

- komunikacja efektów prac w ramach Karty Efektywnej transformacji Sieci Dystrybucyjnych Polskiej Energetyki, w zakresie zmian o charakterze regulacyjnym oraz realizacji inwestycji sieciowych w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury,
- zapewnienie transparentności informacji w zakresie dostępności mocy przyłączeniowych i liczby podmiotów wnioskujących o warunki przyłączeniowe na danym obszarze, przy czym informacje te powinny być udostępniane w odniesieniu do poszczególnych węzłów w grupie (nie dla całych grup zbiorczo),
- udostępnianie podmiotowi przyłączanemu ekspertyzy wpływu na sieć wraz z założeniami do jej sporządzenia, w przypadku wydania decyzji o odmowie przyłączenia,
- urealnienie metodologii obliczania rozplływów energii elektrycznej w ramach sporządzanych analiz wpływu na sieć,
- rozwój koncepcji przyłączeń do sieci elektroenergetycznej na zasadach komercyjnych, w tym w zakresie lokalnej koordynacji przez operatorów sieci pomiędzy poszczególnymi zainteresowanymi stronami,
- dokonanie przeglądu wydanych i przez wiele lat nie konsumowanych warunków o przyłączenie do sieci w kontekście zasadności ich utrzymywania w mocy oraz mocy przyłączeniowych zablokowanych w sporach toczących się przed Urzędem Regulacji Energetyki,
- skuteczne ograniczenie maksymalnego okresu trwania postępowań o wydanie warunków o przyłączenie do sieci oraz postępowań odwoławczych prowadzonych przed Prezesem Urzędu Regulacji Energetyki,
- rozwój instalacji służących do magazynowania energii oraz sposobów ich finansowania:
 - ceny referencyjne w systemie aukcyjnym adekwatne do realiów rynkowych i kosztów *LCOE*;
 - realizacja usług systemowych;
 - zmiana definicji instalacji hybrydowej tak, by obejmowała również jedną instalację wytwórczą OZE z magazynem energii;
 - rozszerzenie zakresu możliwej do uzyskania pomocy publicznej na poziomie prawa wspólnotowego na magazyny energii przyłączone bezpośrednio do sieci elektroenergetycznej;
- rozwój i dostosowanie usług systemowych oraz elastyczności do aktualnej sytuacji prawnej, między innymi poprzez wprowadzenie korzystniejszego rozliczenia dla magazynów energii lub wydzielenie magazynów z jednostek fizycznych tak, by mogły brać udział w aukcjach rynku mocy jako samodzielna jednostka),
- rozwój mechanizmu tzw. *sector coupling*, w sposób pozwalający na zagospodarowanie nadwyżek energii wyprodukowanej w instalacjach odnawialnych źródeł energii przez inne sektory gospodarki, takie jak ciepłownictwo, chłodnictwo oraz transport,
- zwiększenie wykorzystania potencjału komplementarności profili wytwarzania energii, między innymi poprzez doskonalenie regulacji dotyczących *cable pooling* (problematyka dwóch instalacji objętych systemem wsparcia, możliwości dołączenia w ramach *cable pooling* niezależnego (*stand-alone*) magazynu energii), oraz monitorowanie praktycznych aspektów ich stosowania przez operatorów sieci

elektroenergetycznej, w tym w zakresie faktycznie dostępnych nowych mocy przyłączeniowych w związku z wejściem w życie regulacji dotyczących *cable pooling*,

- upowszechnianie linii bezpośrednich poprzez zniesienie opłat dystrybucyjnych,
- rozwój tzw. energetyki przemysłowej oraz koncepcji komercjalizacji linii średnich i niskich napięć,
- wprowadzenie maksymalnego limitu dla ograniczania generacji (tzw. curtailment, redispatching) w ramach jednej instalacji wytwórczej w skali roku oraz ochrona obowiązujących umów i warunków przyłączeniowych przed wprowadzaniem zapisów skutkujących brakiem rekompensat.

Odnosząc się do wskazanej w przekazanym do Stowarzyszenia piśmie koncepcji wypracowania kamieni milowych, na podstawie których możliwe byłoby monitorowanie i ocena realizacji poszczególnych etapów inwestycji, w celu weryfikacji, czy warunki nie zostały wydane podmiotowi, który w praktyce nie jest zainteresowany prowadzeniem i realizacją inwestycji, jako Stowarzyszenie co do zasady dostrzegamy zasadność podjęcia takich działań.

Należy wskazać, że obecne brzmienie art. 7 ust. 2a ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. - *Prawo energetyczne* daje operatorom sieci prawo do wypowiedzania umów o przyłączenie do sieci, w przypadku niedostarczenia po raz pierwszy do sieci energii elektrycznej wytworzonej w danej instalacji, przy czym termin ten nie może być dłuższy niż 48 miesięcy, a w przypadku instalacji odnawialnego źródła energii wykorzystującej do wytworzenia energii elektrycznej energię wiatru na morzu – 120 miesięcy, od dnia zawarcia umowy. Jednocześnie zgodnie z art. 7 ust. 8i przedmiotowej ustawy warunki przyłączenia są ważne dwa lata od dnia ich doręczenia.

Dodatkowo, zgodnie z art. 184d ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o *odnawialnych źródłach energii* (dalej: „ustawa OZE”) umowy o przyłączenie niewypowiedziane w związku z niedochowaniem terminu na dostarczenie po raz pierwszy do sieci energii elektrycznej, w których termin na dostarczenie po raz pierwszy do sieci energii elektrycznej przypada przed dniem 16 lipca 2024 r., zachowują moc do dnia określonego we wniosku wytwórcy o przedłużenie tego terminu, pod warunkiem że nie będzie on przypadał później niż w dniu 16 lipca 2024 r.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że w świetle obowiązujących przepisów już aktualnie możliwe jest wypowiedzanie przez operatorów sieci niezrealizowanych w ustawowym terminie umów o przyłączenie, bez ryzyka narażenia się na roszczenia odszkodowawcze ze strony inwestorów, przy czym począwszy od dnia 17 lipca 2024 r. będzie to możliwe również dla projektów, które uzyskały wydłużenie terminu na wprowadzenie pierwszej energii do sieci na podstawie art. 184d ustawy OZE.

Należy podkreślić, że określenie przedmiotowych kamieni milowych na poziomie przepisów ustawy, ze względu na podstawowe zasady stanowienia prawa, wiązałoby się z koniecznością wprowadzenia odpowiednich okresów przejściowych w celu ochrony praw nabytych inwestorów. Powyższe w praktyce uniemożliwiłoby operatorom podejmowanie działań w najbliższej perspektywie, rodząc ryzyko petryfikacji i przynosząc skutek odwrotny od zamierzonego. Bardziej zasadne wydaje się więc podjęcie działań mających

na celu zapewnienie skutecznego stosowania istniejących przepisów, a nie projektowanie nowych, których efekty byłyby widoczne w odległym terminie.

Należy jednocześnie mieć na uwadze, że dochowanie terminów w ramach realizacji inwestycji, które miałyby podlegać ocenie, jest niejednokrotnie niemożliwe z przyczyn obiektywnych. Jednym z powszechnych przypadków dla sektora energetyki wiatrowej na lądzie jest konieczność dostosowania zapisów planu miejscowego i uwzględnienie nowych parametrów turbin wiatrowych, w związku z wieloletnim obowiązywaniem ograniczeń lokalizacyjnych wynikających z *ustawy z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych* oraz jednoczesnym rozwojem dostępnych technologii. Występowanie opóźnień nie powinno stanowić więc jednoznacznej przesłanki do wypowiedzania umów o przyłączenie do sieci.

Mając powyższe na uwadze, konieczne jest wypracowanie sprawiedliwych i obiektywnych kryteriów oceny postępów w realizacji poszczególnych inwestycji w ramach dobrych praktyk stosowanych przez operatorów sieci, które z jednej strony pozwoliłyby na umarzanie nierokujących umów o przyłączenie do sieci, z drugiej zaś umożliwiłyby wydłużenie terminów umownych w określonych, uzasadnionych przypadkach. Jako Stowarzyszenie deklarujemy gotowość do podjęcia dialogu w ramach grupy roboczej obejmującej między innymi organizacje branżowe, której prace pozwoliłyby na wypracowanie adekwatnych, akceptowalnych rozwiązań.

Jednym z rekomendowanych przez Stowarzyszenie sposobów na ocenę potencjału danej inwestycji jest weryfikacja wiarygodności podmiotu odpowiedzialnego za jej realizację. Zbliżona weryfikacja jest przeprowadzana w przypadku wydawania koncesji na wytwarzanie energii elektrycznej, gdzie wymagane są dokumenty dotyczące sytuacji finansowej danego podmiotu oraz dysponowania przez niego środkami pozwalającymi na realizację danej działalności, opis dotychczas prowadzonej przez dany podmiot działalności gospodarczej, czy biznesplan wraz z planem finansowania.

Podsumowując, w ocenie Stowarzyszenia zasadne jest podjęcie możliwie szybkiej interwencji przez operatorów sieci, mającej na celu wypowiedzenie nierokujących umów o przyłączenie do sieci, co umożliwi odblokowanie mocy przyłączeniowych i realizację nowych inwestycji. Mając na uwadze, że obowiązujące przepisy dają obecnie podstawę do podjęcia takich działań, zasadne jest wypracowanie dobrych praktyk w ramach poza legislacyjnych działań, pozwalających na skuteczną i sprawiedliwą ocenę poszczególnych projektów przez operatorów oraz podjęcie ewentualnych innych działań, chociażby w ramach nadzoru właścicielskiego nad właściwymi spółkami, w celu zapewnienie ich skutecznego stosowania.

Dodatkowo, jako Stowarzyszenie zwracamy się z postulatem przeprowadzenia przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska lub przez Urząd Regulacji Energetyki analizy, która pozwoliłaby na możliwie precyzyjne oszacowanie skali wydanych i niezrealizowanych w terminie umów o przyłączenie do sieci oraz udostępnienie jej wyników organizacjom eksperckim.

Jednocześnie zwracamy się z wnioskiem o odbycie spotkania z kierownictwem Departamentu Elektroenergetyki i Gazu w celu szczegółowego omówienia opisanych w niniejszym piśmie zagadnień. Mając na uwadze powyższe, prosimy o wskazanie dogodnego terminu.

Dodatkowo, w załączeniu do niniejszego pisma przekazujemy opracowane w ramach Stowarzyszenia postulaty zmian o charakterze systemowym i regulacyjnym dotyczące zarówno całego sektora odnawialnych źródeł energii, jak i omawianej w przedmiotowym piśmie problematyki dostępności mocy przyłączeniowych.

Z poważaniem,

Sebastian Kwapuliński

Prezes Zarządu

Załącznik:

Wyzwania regulacyjne i systemowe determinujące przebieg procesu transformacji energetycznej w obszarze odnawialnych źródeł energii w Polsce